

ESG PRINCIPLES - A DRIVER OF SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT AND BUSINESS TRANSFORMATION

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

COLLECTION OF SCIENTIFIC ARTICLES

 <https://timeedu.uz/>

 24.10.2025 y.

2-TO'PLAM
2-MAXSUS SON/2025

“ESG tamoyillari – hududlarni barqaror rivojlantirish va biznesni transformatsiyalash drayveri” mavzusida Xalqaro ilmiy-amaliy anjumani ilmiy maqolalar va tezislar to‘plami. -T.: TMII, 2025. – 752 bet.

Ushbu to‘plamda mamlakatimizda iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, iqlim o‘zgarishi oqibatlariga moslashish va ularni yumshatish, tabiiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, ESG tamoyillari asosida hududlar va sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishini ta’minlash, hududlarda “yashil” iqtisodiyotni qo‘llab-quvvatlashning samarali iqtisodiy mexanizmlarini joriy qilish, yirik va o‘rta biznes korxonalari faoliyatini transformatsiyalash va raqobatbardoshligini oshirish, sanoat korxonalarida chiqindilarni boshqarish va sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish, “yashil” texnologiyalar, sun’iy intellekt asosida atrof-muhitni muhofaza qilish, raqamli iqtisodiyot sharoitida mavjud sanoat ishlab chiqarishni raqamli transformatsiya qilish jarayonlarini jadallashtirish orqali ishlab chiqarish sanoatini “drayver” sohaga aylantirish istiqbollari hamda barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlashning turli yo‘nalishlariga bag‘ishlangan ilmiy tadqiqot materiallari keltirilgan.

To‘plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va keltirilgan huquqiy-me’yoriy hujjatlarning haqqoniyligi, tanqidiy fikr-mulohazalar va takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

Сборник научных статей и тезисов Международной научно-практической конференции на тему «Принципы ESG – драйвер устойчивого развития регионов и трансформации бизнеса». – Т.: ТМII, 2025. – 752 с.

В сборнике представлены материалы научных исследований, посвященные устойчивому экономическому развитию нашей страны, диверсификации производства, адаптации к изменению климата и смягчению его последствий, повышению эффективности природопользования, обеспечению устойчивого развития регионов и промышленных предприятий на основе принципов ESG, внедрению эффективных экономических механизмов поддержки «зеленой» экономики в регионах, трансформации деятельности крупного и среднего бизнеса и повышению его конкурентоспособности, управлению отходами и развитию циклической экономики на промышленных предприятиях, охране окружающей среды на основе «зеленых» технологий, искусственному интеллекту, перспективам превращения обрабатывающей промышленности в «драйверную» отрасль за счет ускорения процессов цифровой трансформации действующего промышленного производства в условиях цифровой экономики, а также различным направлениям обеспечения устойчивого экономического роста.

Авторы сами несут ответственность за содержание представленных в сборнике материалов, достоверность содержащихся в нем статистических данных и представленных нормативно-правовых документов, а также за критические высказывания и предложения.

Tahrir hay’ati: i.f.n., dotsent Sh.K. Narbayev

i.f.n., professor I.S. Xotamov

i.f.d., professor Sh.I. Alibekov

i.f.d., professor V.P. Kuznetsov

i.f.f.d., dotsent N. Nosirova

i.f.f.d., dotsent D. Mamasoatov

assis. G. Axmedova

assis. A. Qudratxo‘jayev

Taqrizchilar: i.f.d., professor N.M. Maxmudov

i.f.d., professor A.A. Yadgarov

KIRISH SO‘ZI

ASSALOMU ALAYKUM, HURMATLI XALQARO ANJUMAN ISHTIROKCHILARI, AZIZ MEHMONLAR!

Sizlarni Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti hamda O‘zbekiston Ekologik Partiyasi Markaziy kengashi tomonidan tashkil etilayotgan mazkur Xalqaro ilmiy-amaliy anjumanda qutlashdan mamnunmiz!

Qadrli anjuman ishtirokchilari, bugun biz “ESG tamoyillari – hududlarni barqaror rivojlantirish va biznesni transformatsiyalash drayveri” mavzusida Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman o‘tkazmoqdamiz. Bugungi anjumanning asosiy maqsadi mamlakatimizda iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, iqlim o‘zgarishi oqibatlariga moslashish va ularni yumshatish, tabiiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, ESG tamoyillari asosida hududlar va sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishini ta’minlash, hududlarda “yashil” iqtisodiyotni qo‘llab-quvvatlashning samarali iqtisodiy mexanizmlarini joriy qilish, yirik va o‘rta biznes korxonalari faoliyatini transformatsiyalash va raqobatbardoshligini oshirish, sanoat korxonalarida chiqindilarni boshqarish va sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish, “yashil” texnologiyalar, sun’iy intellekt asosida atrof-muhitni muhofaza qilish masalalari bo‘yicha amalga oshirilayotgan ishlar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llarini chiqur tahlil qilgan holda ilmiy amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan imzolangan qaror va farmonlar, Vazirlar Mahkamasi qarorlari, amalga oshirilayotgan islohotlar ushbu anjuman mavzusining naqadar dolzarbligini anglatadi. Yurtboshimiz tomonidan 2025-yilni “Atrof-muhitni asrash va “yashil” iqtisodiyot yili” deb nomlanishi hamda ushbu yo‘nalishda qabul qilingan Davlat dasturida belgilangan vazifalarning ijrosini ta’minlashda ma’lum ma’noda anjumanning ham o‘z hissasi bo‘ladi deb umid qilamiz.

Anjuman natijalaridan kutilayotgan ilmiy, ijtimoiy va iqtisodiy samaradorlik quyidagilarda o‘z ifodasini topadi:

Ilmiy samaradorlik – anjumandan kutilayotgan ilmiy-amaliy natija mamlakatimiz hududlarida barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta’minlash, sanoat korxonalarining atrof-muhitga bo‘lgan e’tiborini yanada kuchaytirish, biznes strategiyalarini takomillashtirish, shu bilan birga hududlar darajasida barqaror rivojlanishni amalga oshirish darajasini tahlil qilish, “atrof-muhit, jamiyat, boshqaruv” (ESG) tamoyillariga mos holda faoliyat ko‘rsatishlariga erishishning ustuvor yo‘nalishlarini tahliliy o‘rganish asosida olingan natijalarni umumlashtirib ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Ijtimoiy samaradorlik – muhokama qilinadigan masalalarning har birida ijtimoiy samara alohida o‘rin egallaydi. Chunki ESG-tamoyillarining asosiy xususiyati ham ijtimoiy sohaga yuqori darajada e’tibor qaratilishidadir. Shu jihatdan ijtimoiy samarani iqtisodiy jihatdan baholash, bu yo‘nalishda mavjud amaliyotlarni ilmiy tahlil qilishning konseptual yondashuvlarini ishlab chiqishga, hududlarda va biznes sohasida izchil islohotlarni amalga oshirish orqali jamiyatni rivojlantirish, aholining turmush darajasini yaxshilash, barqaror daromad manbalarini shakllantirish, tabiiy resurslar tejamkorligiga erishish asosida kelajak avlod uchun zahiralarini saqlab qolish, aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Iqtisodiy samaradorlik - iqtisodiy faoliyatning faol ishtirokchilaridan biri ishlab chiqarish korxonalaridir, ular tomonidan mahsulot ishlab chiqarish jarayonida sezilarli darajada uglerod izi qoldiriladi. Shaffof va ekologik toza ma’lumotlarni taqdim etish atrof-

muhitni muhofaza qilish qonunchiligiga rioya qilish uchun zarurdir. Iqtisodiy samaradorlik jihatidan mavzu doirasida muhokama qilinadigan har bir masala katta ahamiyatga ega. Birinchidan, sohada qonunchilik bazasini mustahkamlash; ikkinchidan, korxonalarda ESG tamoyillarini joriy yetishning iqtisodiy samaradorligini baholash uslubiyotini ishlab chiqish; uchinchidan, hududlarning barqaror rivojlanishi uchun mavjud salohiyatini baholash va shu asosda sohalarni diversifikatsiya qilish imkoniyatining vujudga kelishi, to'rtinchidan, korxona va tarmoqlarni rivojlantirishda "yashil" investitsiyalarni jalb qilish hamda ulardan samarali foydalanishga keng yo'l ochiladi.

Albatta bunday o'zgarishlar, texnologik taraqqiyotga hamohang ravishda, qo'shimcha imkoniyatlarni ochishga va rivojlanishning yangi strategiyalarini ishlab chiqishga keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Lekin shu bilan bir qatorda, iqtisodiyotni raqamlashtirish va bunday sharoitda biznesni rivojlantirish jarayonlarida, o'ziga xos muammolar va turli savollar ham yuzaga kelmoqda.

Bunday masalalarni o'rganib, uning yechimlarini topish uchun Toshkent menejment va iqtisodiyot institutining professor-o'qituvchilari tomonidan ham turli ilmiy tadqiqotlarni olib borish yo'lga qo'yilgan. Ularning tadqiqotlari natijalaridan - o'quv jarayonlarida, ta'lim sifatini oshirish maqsadlarida, keng foydalaniladi.

Bu o'z navbatida, institutda menejment, iqtisodiyot va axborot texnologiyalari sohalarida tayyorlanadigan malakali mutaxassislarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy ko'nikmalarini ham oshirishga hizmat qiladi.

Bundan tashqari, institutda innovatsion dasturlar va loyihalar orqali talabalarni yangi texnologiyalar bilan tanishtirish, ularda raqamli iqtisodiyot va global biznes muhitida raqobatbardosh bo'lish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi.

Xalqaro ilmiy-amaliy anjumanni o'tkazishda hamkorlik qilayotgan O'zbekiston Ekologik Partiyasi Markaziy kengashiga, anjumanda ishtirok etayotgan O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi, BMT ning UNDP loyihasi vakillariga, Federal davlat byudjeti oliy ta'lim muassasasi Kozma Minin nomidagi Nijniy Novgorod davlat pedagogika universiteti, Umumrossiya davlat adliya universitetining (VGUYU) Shimoliy-Kavkaz instituti (filiali), Umumrossiya davlat adliya universitetining (VGUYU) Rostov instituti (filiali), Kazpotrebsoyuz Karaganda universiteti, Kyungdong Universiteti (Koreya Respublikasi), tashkilot va korxonalarining mutaxassislari, xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlarga o'z minnatdorchiligimizni izhor qilamiz.

Bugun sizlarning e'tiboringizga taqdim etiladigan taqdimotlar va fikrlar - bizni zamonaviy iqtisodiyotning yangi talablariga mos keladigan biznes modellarni yaratishga ilhomlantiradi.

Biz bu jarayonda, o'z tajribamizni almashish va birgalikda muammolarni hal qilish uchun yangi g'oyalarni kashf etishni maqsad qilamiz.

Umid qilamanki, anjumanimiz samarali va foydali bo'ladi.

Har biringizning ishtirokingiz va hissangiz bu jarayonda juda muhim.

Keling, birgalikda yangiliklarga ochiq bo'lib, innovatsion yechimlarni izlaylik!

Bugungi anjuman ishiga va unda ishtirok etayotgan barcha ishtirokchilarning ilmiy-ijodiy faoliyatlariga ulkan muvaffaqiyatlar tilaymiz!

Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti rektori

X. Axmedov

MUNDARIJA / ОГЛАВЛЕНИЕ

I SHO‘BA. IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH, ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH, IQLIM O‘ZGARISHI OQIBATLARIGA MOSLASHISH VA ULARNI YUMSHATISH, TABIIY RESURLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	11
HUDUDLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH DASTURLARINI XALQARO STANDARTLAR TIZIMIGA MOSLASHTIRISH IMKONIYATLARI	
Abdulloyev A.J., N.K.Sharapova	11
АНАЛИЗ ГОТОВНОСТИ УНИВЕРСИТЕТОВ К ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ В ОБЛАСТИ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВЫМ ПРЕДПРИЯТИЕМ И РЕАЛИЗАЦИИ ESG-КОНЦЕПЦИИ	
Кузнецов В.П., Назарова Е.Н.	23
ЭКОНОМИКО-ПРАВОВОЙ КОНТРОЛЬ КАК МЕТОД ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	
Алибеков Ш.И.	33
ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТАРКИБИНИ БОЗОР КОНЪЮНКТУРАСИ ЎЗГАРИШИГА МОС ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	
Чариев К.А., Абдулазизов Ш.А.	37
BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL ENERGIYA TEXNOLOGIYALARINING AHAMIYATI	
Asamxodjayeva S.Sh.	48
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH JARAYONIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINI KENGAYTIRISH ISTIQBOLLARI	
Meyliqulov Sh.X.	56
МЕХАНИЗМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТЬЮ В КОМПАНИЯХ	
Киясов Б.Н.	60
РАЗРАБОТКА И ВНЕДРЕНИЕ СИСТЕМЫ КРІ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ СОТРУДНИКОВ НА ПРЕДПРИЯТИИ	
Ўқбар Айдын	66
TO‘QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION XATARLARNI BOSHQARISH VA HUDUDIY “YASHIL” IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	
Rashidov J.X.	72
“QURILISH SOHASI FAOLIYATIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH”	
Alimov O.S.	82
O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MAKROIQTISODIY BARQAROR RIVOJLANTIRISH TANHILI	
Nazirova S.X.	89
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ПРОИЗВОДСТВА ОДЕЖДЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	
Ахмедова Г.А.	99
ОПТИМИЗАЦИЯ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ В НИЖЕГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ НА ПРИМЕРЕ КОМПАНИИ «ГРУППА ГАЗ»	
Лаврентьева Е.В., Пахомичева А.С.	107
БЕРЕЖЛИВОЕ ПРОИЗВОДСТВО КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ	
Лаврентьева Е.В., Султанова Л.Л.	113
ТЕНДЕНЦИИ И ПРОБЛЕМЫ РОССИЙСКИХ РЕГИОНОВ ПО ВНЕДРЕНИЮ ESG – СТАНДАРТОВ	
Набоков В.И., Некрасов К.В.	121
ЎЗБЕКИСТОНДА КИРУВЧИ ТУРИЗМНИ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНТИРИШДА АУТСОРСИНГ ХИЗМАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ЗАРУРАТИ	
Рискулов Р.Б.	125
KORXONADA BREND EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING ILMIY-USLUBIY JIHATLARI	
Sa’dulloyev H.I.	134

RAQAMLI IQTISODIYOTNING MAMLAKAT IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA’SIRI VA “RAQAMLI O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASINI AMALGA OSHIRISHDAN KUTILAYOTGAN NATIJALAR TAHLILI	
Sharipova Sh.B.	140
O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	
Sharipov I.B.	147
РАЦИОНАЛЬНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ТЕРРИТОРИИ ДЕХКАНСКИХ ХОЗЯЙСТВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ГЕОИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ	
Ашуров А.Ф.	155
II SHO‘BA. “YASHIL” TEXNOLOGIYALAR, SUN’IY INTELEKT VA ENG YAXSHI TEXNOLOGIYALAR (BAT) ASOSIDA ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISH	164
OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISH: RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYA QILISH YO‘LLARI	
Yuldashev I.B.	164
ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ МОДЕЛЬ «УНИВЕРСИТЕТ 4.0»: ПОДГОТОВКА КАДРОВ ДЛЯ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ В УСЛОВИЯХ НИЗКОУГЛЕРОДНОГО ПЕРЕХОДА	
Кузнецова С.Н., Цыбуцинина И.Е., Фролов Ю.С., Горев Н.А.	168
SUN’IY INTELEKT VA REAL VAQT TIZIMLARI ASOSIDA HUDUDIY AVTOMOBIL YO‘LLARI MUHANDISLIK INSHOATLARINI LOYIHALASH JARAYONINI MODELLASHTIRISH	
Norinov M.U., Zikrayev A.A.	177
REAL VAQT TIZIMLARI VA SUN’IY INTELEKT ASOSIDA EKOLOGIK MONITORINGNI AVTOMATLASHTIRISHNING ILMIY-ASOSIY YO‘NALISHLARI	
Ergashev O.M.	186
ИҚЛИМ ЎЗГАРИШЛАРИ ШАРОИТИДА АГРАР СОҲАНИ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНТИРИШДА СУҒУРТА МЕХАНИЗМИНИНГ РОЛИ	
Вахобов А.Р.	195
ИНСОН ВА АТРОФ-МУҲИТ УЙЎУНЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ ЙЎЛЛАРИ.	
Йўлдошев Н.Қ.	202
SUN’IY INTELEKTDAN ATROF-MUHITNI MUHOFAZALASHDA FOYDALANISH	
Nasriddinov I.X., Tulyaganov E.J.	209
O‘ZBEKISTONDA KO‘ZI OJIZ SHAXSLARNING IQTISODIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK IMKONIYATLAR	
Isayev K.A., Qurbanov A.G‘.	215
ЧОРВАЧИЛИК ХЎЖАЛИКЛАРИ ВА УЛАРГА ХИЗМАТ КЎРСАТУВЧИ СУБЪЕКТЛАР ЎРТАСИДА КООПЕРАЦИЯ МУНОСАБАТЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ АҲАМИЯТИ	
Худайбердиев Ў.Э.	221
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA TIZIMI RIVOJLANISHI SHAROITIDA BIZNESNI BOSHQARISH VA TASHKIL QILISH	
Kambarova Sh.M.	228
BARQAROR INVESTITSİYALAR VA ESG ME’ZONLARI: NAZARIY TAHLIL	
Maxmasobirova N.U.	235
“O‘ZBEKISTON SANOAT TARMOQLARIDA ESG TAMOYILLARIGA ASOSLANGAN BOSHQARUV MECHANIZMLARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH”	
Rusatamov Z.X.	241
THE ROLE OF ESG PRINCIPLES IN ATTRACTING INSTITUTIONAL INVESTORS IN CORPORATE GOVERNANCE	
Sadikova M.A.	249
OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY DIVERSIFIKATSIYANING O‘RNI	
Daminova O.M.	254
КОНФУЦИАНСКИЕ ИДЕИ В КОРПОРАТИВНОМ УПРАВЛЕНИИ УЗБЕКИСТАНА	
Нарзуллаева Г.С., Сайфуллаева М.И., Носирова Н.Д.	262
YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA SUN’IY INTELEKTNING SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI AHAMIYATI	
Yakubova U.A.	278

HUDUDLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY–INSTITUTSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA BU YO‘NALISHDAGI DAVLAT SIYOSATI	
Qo‘chqorova M.U.	284
INKLYUZIV IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATI RIVOJLANISHINING XORIJIY TAJRIBALARI	
Qurbanov A.G‘.	291
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALAR VA ULARNING XUSUSIYATLARI	
Murtazaev O.O.	298
SANOAT KORXONALAR BARQAROR RIVOJLANISHINING NAZARIY-USLUBIY JIHATLARI	
Ismatulloeva M.F.	304
TRANSPORT XIZMATLARINI IQTISODIYOTDA TUTGAN O‘RNI VA VAZIFALARI	
Karimova Sh.U.	311
ФИНАНСОВОЕ ОЗДОРОВЛЕНИЕ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ АГРОБИЗНЕСА КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ И СОКРАЩЕНИЯ БЕДНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ	
Адиллов Ш.Ш.	315
III SHO‘BA. ESG TAMOIYILLARI ASOSIDA HUDUDLAR VA SANOAT KORXONALARINING BARQAROR RIVOJLANISHINI TA‘MINLASH YO‘NALISHLARI.....	325
“SANOAT-5.0” VA BARQARORLIK: ASOSIY TENDENSIYALAR VA MUAMMOLAR	
Xotamov I.S., Qudratxo‘jayev A.K.	325
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ НАСЕЛЕНИЯ КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	
Мырзалиева Г.А., Байкенжеева Д.Б.	334
QISHLOQ XO‘JALIGIDA RESURSLARDAN OQILONA FOYDALANISH YO‘LLARI	
Asamxodjayeva Sh.Sh., Qodirov S.Q.	341
ESG TAMOIYILLARI HUDUDIY IQTISODIY SIYOSATDA: BARQAROR RIVOJLANISHNING YANGI PARADIGMASI	
Zaynutdinov I.S.	348
ESG TAMOIYILLARI ASOSIDA SANOAT CHIQINDILARINI QAYTA ISHLASHNING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA‘SIRI	
Yusupov U.M.	353
AGLOMERATSIYALARNING “YASHIL” IQTISODIYOT RIVOJLANISHIGA TA‘SIRI	
Mardonov Sh.	362
O‘ZBEKISTON UZUMCHILIK KORXONALARINING EKSPORT SAMARADORLIGIGA EKO-MARKETING TA‘SIRINI TAHLIL QILISHDA SUN‘IY INTELLEKT VA MASHINAVIY O‘RGANISHGA ASOSLANGAN YANGI EKONOMETRIYA YONDASHUVI	
Usmonova Diyora Mahmud qizi	367
O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA SANOATNI TUTGAN O‘RNI.....	379
Matchanova Ma‘rifat Ikramovna.....	379
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH JARAYONIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINI KENGAYTIRISH ISTIQBOLLARI	
Meyliqulov Sh.X.	384
AVTOMOBILSOZLIKDA MAHALLIYLASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISHDA IKKINCHI DARAJALI YETKAZIB BERUVCHILARNING O‘RNI VA ULARNI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI	
Qobilov R.Sh.	388
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МОДЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ В КОМПАНИЯХ	
Аділ Ф.С.	392
ВНЕДРЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МОДЕЛЕЙ И МЕТОДОВ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ В КОМПАНИЯХ	
Жолдасова А.Б.	397
ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ РАЗРЕШЕНИЯ КОРПОРАТИВНЫХ КОНФЛИКТОВ	
Кемпірәлі Е.Қ.	404
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ: ШАГИ К ИХ АВТОМАТИЗАЦИИ	
Пернебаев Е.Б.	409
ВНЕДРЕНИЕ СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНЫМИ ИЗМЕНЕНИЯМИ НА ПРЕДПРИЯТИИ	

Рахатова Ж.Н.	414
HUDUDLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-INSTITUTSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA BU YO'NALISHDAGI DAVLAT SIYOSATI	
Musulmonova Sh., Hikmatov M.	422
SANOAT KORXONALARIDA ESG TAMOYILLARINI JORIY ETISHNING MILLIY VA XORIJIY TAJRIBASI	
Toxirov J.M.	426
GREEN CAR: QISHLOQ XO'JALIGIDA NAZORATNI YENGILLASHTIRUVCHI AQLLI ROBOT	
Qurbonov Sh.B.	434
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINING TAHLILI	
Baxromov A.B.	437
XALQARO AUDIT STANDARTLARIGA MUVOFIQ AUDITORLIK TEKSHIRUVLARINI YTKAZISH MASALALARI	
Ahmadjonov A.K.	443
ЎЗБЕКИСТОНДА ДАВЛАТ ИШТИРОКИДАГИ КОРХОНАЛАРНИ ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ ҚИЛИШ: ИНСТИТУЦИОНАЛ АСОСЛАР, ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР ИНТЕГРАЦИЯСИ ВА РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	
Ashurov Z.A.	448
IV SHO'BA. KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI TRANSFORMATSIYALASH VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	459
KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARI EKSPORT FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	
Mamasoatov D.R.	459
РЕСТРУКТУРИЗАЦИЯ В СФЕРЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЗАНЯТОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: АНАЛИЗ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА РЫНОК ТРУДА	
Abduraimova N.P.	464
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA BIZNES JARAYONLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI	
Suyunov Y.B.	479
АРАБСКАЯ РЕСПУБЛИКА ЕГИПЕТ НА ПУТИ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ	
Ziyadullaeva L.C.	487
THE IMPACT OF THE CHINA-KYRGYZSTAN-UZBEKISTAN RAILWAY ON UZBEKISTAN'S ECONOMIC DEVELOPMENT: MECHANISMS, EFFECTS, AND POLICY RESPONSES	
Ye Maoqing.	492
XORIJIY INNAVATSION INVESTITSİYALARNI JALB ETISH DOLZARBLIGI	
Tulyaganov E.J., Ubaydullayeva G.E.	502
QURG'OQCHIL MINTAQALARDA KICHIK AGROBIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	
Qulliyev O.A.	507
BANKLARNING MOLİYAVIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA KAPITAL VA AKTIVLAR RENTABELLIGINING AHAMIYATI	
Alimjanova D.S.	516
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИЯМИ В БИЗНЕС-СФЕРЕ	
Raxymjanova A.A.	519
MAMLAKATIMIZDA EKSPORT JARAYONLARINI BARQARORLASHTIRISH OMILLARI	
Abdvaliyev Sh.X.	524
SANOAT KORXONALARIDA HR MENEJMENT TIZIMINI JORIY ETISH VA XODIMLARNI BOSHQARUV HOLATI TAHLILI	
Toshtemirov S.G'.	534
INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA MOTIVATSIYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	
Abdulfattoxova H.	539
AVTOMATLASHTIRILGAN BUYUMLARNI SARALOVCHI ROBOTLAR	
G'ulomov X.A.	545

APPLICATION OF ESG PRINCIPLES AS A WAY TO INCREASE COMPETITIVENESS IN THE MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES	
Kurbanov U.A., Kurbanova Sh.Y., Alimova D.T.	548
ЦИФРОВИЗАЦИЯ ЭКОНОМИКИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА РЫНОК ТРУДА.	
Фарходова Ш.Ш.	554
СОВРЕМЕННЫЕ НОВЕЙШИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ И БИЗНЕСЕ: РОЛЬ В СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ РК	
Агабекова Ш.Н., Бокушева С., Байкенжеева Д.Б.	557
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ В РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ	
Жартай Ж.М., Саттыбаева Д.М., Рахимова А.Н., Никкель Л.Д.	565
O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	
Vahangurov O.O.	571
O‘ZBEKISTONNING YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISH YO‘LLARI VA USTUVORLIKLARI	
Luqmanov B.M.	577
KAPITAL TANQISLIGI SHAROITIDA MOLIVAVIY RESURLARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH	
Arziyev S.	585
V SHO‘BA. ESG STANDARTLARIGA MOS KELADIGAN INVESTITSIYA LOYIHALARINI QO‘LLAB-QUVVATLASH, DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK VA XALQARO MOLIVA INSTITUTLARI	590
SANOAT KLASTERLARI – SANOAT SALOHİYATINI OSHIRISHNING STRATEGİK YO‘NALISHI SIFATIDA	
Sobirov A.A.	590
АНАЛИЗ ВА СИНТЕЗ МЕТОДЛАРИНИНГ ЭВОЛЮЦИЯСИ	
Дусмуратов Р.Д., Носирова Н.Ж.	597
ESG-ФАКТОРЫ В ПРИНЯТИИ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕШЕНИЙ: ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ	
Ким Л.Н., Елтаев Н.К.	606
КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОДДЕРЖКИ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ НА ПРИМЕРЕ НИЖЕГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ	
Ремизова И.В.	614
TIJORAT BANKLARIDA DAVLAT MAQSADLI DASTURLARINI MOLIVALASHNING ILG‘OR XORIY TAJRIBALARI	
Shodiyev Sh.S.	620
ВЛИЯНИЕ ЗЕЛЁНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ	
Усманова Ю.	623
YASHIL ENERGETIKA SOHASIDA INVESTITSIYALARNING ROLI	
Primov S.F.	632
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ РЕСУРСОВ В РАМКАХ ЗЕЛЕННЫХ РАБОЧИХ МЕСТ	
Хувайдуллаева И.Х.	638
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INVESTITSIYALARNI JALB QILISH	
Primov S.F.	642
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИДА УЧРАЙДИГАН РИСКЛАР ВА УЛАРНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЙЎЛЛАРИ	
Хусанбоев А.Ғ.	647
ВЛИЯНИЕ ПРИНЦИПОВ ESG НА РЕЗУЛЬТАТЫ ПЕРВИЧНОГО ПУБЛИЧНОГО РАЗМЕЩЕНИЯ АКЦИЙ: КОМПЛЕКСНЫЙ АНАЛИЗ	
Сайдуллаев Ш.	653
РАНВАР КАДРЛАРИНИНГ БОШҚАРУВ КОМПЕТЕНСИЯЛАРИНИ РИВОJЛАНТИРИШДА RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI	
Olimov S.A.	660
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHİK TADBIRKORLIKNING O‘RNI VA AHAMIYATI	
Kurbanova Sh.Y., Yusupov A.A.	667
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ТРАНСФОРМАЦИЮ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ	

Koptaeva G.II., Bekebaeva M.O.	672
HUDUDLAR TASHQI IQTISODIY STRATEGIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI	
Toshboyev M.M.	680
QISHLOQ XO‘JALIGIDA KLASSTERLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA‘MINLASHDA DAVLAT SUBSIDİYALARINING AHAMIYATI	
Yuldasheva D.K.	689
O‘ZBEKISTONDA JISMONIY TARBIYA VA SPORTNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY-IJTIMOIIY AHAMIYATI	
Mamatov M.N.	699
RAQAMLI-ELEKTRON PULLAR VA KRIPTOVALYUTALAR FARQLARI	
Matchanov T.M., Matchanova M.I.	703
AXBOROT TIZIMLARI XUSUSIYATLARI	
Norinov M.U., Abdulxamid A.I., Oripov O.I., Madaminov F.R.	709
CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASH SANOATI VA ATROF-MUHITGA SALBIY TA‘SIRINI KAMAYTIRISH YO‘LLARI	
Tursunqulov Sh.R.	715
O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ISHLAB CHIQUARISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH VA IQLIM O‘ZGARISHI OQIBATLARIGA MOSLASHISH MEXANIZMLARI	
Abduraxmanova Z.T., Rustamova M.M.	722
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI SANOATDA EKOLOGIK SAMARADORLIKNI OSHIRISH	
Hasanov H.X.	727
SHADOW ECONOMY EXPOSED: THE HIDDEN FORCES SHAPING ECONOMY.	
Arziev Sh.R.	735
TIJORAT BANKLARIDA INNOVATSION MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH MEXANIZMLARI	
Axmedova D.B.	741

АНАЛИЗ ВА СИНТЕЗ МЕТОДЛАРИНИНГ ЭВОЛЮЦИЯСИ
(ёки иқтисодий тадқиқотларда қўллаш ва ESG принципларини
таъминлаш хусусиятлари)

Р.Д. Дусмуратов

Тошкент давлат иқтисодиёт университети профессори, и.ф.д.,

E-mail: r.dusmuratov@tsue.uz

Orcid: 0009-0005-4491-5610

Н.Ж. Носирова

Тошкент менежмент ва иқтисодиёт институти

Илмий ишлар, рейтинг ва аккредитациялар

бўлими бошлиғи, и.ф.ф.д., доцент

Orcid: 0000-0002-4210-1550

Ишончлилигига кўзинг етмаган нарсани тўғри деб қабул қилма.

Рене Декарт

Аннотация. Данная статья предназначена в основном для базовых докторантов, соискателям и магистрантам. В ней понятия «анализ» изложена в трех аспектах, во-первых, как противоположность синтезу, целью которого является сбор, объединение. В анализе происходит разъединение единого целого на составляющие, с целью познание их взаимосвязи. Во-вторых, частично освещены аспекты, связанные с математикой. В-третьих, это метод взаимосвязан с синтезом, как единое и противоположное по своему содержанию. Также, освещена сущность понятий междисциплинарный синтез, как новое направление в современных экономических исследованиях

Ключевые слова: анализ, синтез, аналитический метод, синтетический метод, внутридисциплинарный синтез, междисциплинарный синтез, экономический анализ, экономический синтез, абстрагирование.

Annotatsiya. Mazkur maqola asosan tayanch doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar va magistratura talabalariga mo'ljallangan bo'lib, unda «analiz» tushunchasining uchta jihatidan birinchisi, «sintez»ga qarama-qarshi metod ekanligi, uning maqsadi butunni qismlarga ajratish, ya'ni bo'laklash natijasida yangi bog'liqliklarni aniqlashdan iborat ekanligiga batafsil to'xtalangan. Ikkinchisi, matematika fani bilan bog'liq jihati qisman yoritilgan, uchinchisi esa, o'z mazmuniga ko'ra sintez bilan birgalikda va qarama-qarshilikda bo'lib, tadqiq qilish va (yoki) o'rganish degan ma'noda yondashilgan. Zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarning maxsus dastagi sifatida fanlararo sintez tushunchasi ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: analiz, sintez, analitik metod, sintetik metod, fan ichidagi sintezlashuv, fanlararo sintezlashuv, iqtisodiy analiz, iqtisodiy sintez, abstraksiyalash.

Abstract. This article is intended mainly for basic doctoral students, applicants and master's degree students. In it the concept of "analysis" is presented in three aspects, firstly, as opposed to synthesis, the purpose of which is collection, unification. In analysis, there is a separation of a single whole into components, with the purpose of understanding their interrelation. Secondly, aspects related to mathematics are partially covered. Thirdly, this method is interconnected with synthesis, as a single and opposite in its content. Also, the essence of the concepts of interdisciplinary synthesis is covered, as a new direction in modern economic research

Keywords: analysis, synthesis, analytical method, synthetic method, intradisciplinary synthesis, interdisciplinary synthesis, economic analysis, economic synthesis, abstraction.

Kirish

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan: **«Bir haqiqat hammamizga**

ma'lum: ilm va izlanish bo'lmagan joyda hech qanday rivojlanish, yuksalish va umuman, biror-bir sohaning kelajagi bo'lmaydi»[1],- deb alohida ta'kidlandi.

Darhaqiqat shunday, bu fikr isbot va izoh talab qilmaydigan aksioma (postulat)dir. Lekin, rivojlanish va yuksalishni ta'minlaydigan ilmiy izlanishlar samarasi ularning nafaqat kim tomonidan va nima maqsadda, balki qanday usullar va uslub(metod)lar vositasida amalga oshirilishiga ham bog'liq. So'nggi holat esa, bo'lg'usi olimlardan, umuman ilmiy tadqiqot metodologiyasini, xususan **analiz** va **sintez** metodlarini puxta o'zlashtirishni talab etadi.

So'nggi vaqlarda iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasini beruvchi Ilmiy kengashlar huzuridagi ilmiy seminarlarda, undan oldin esa, kafedralararo ilmiy seminarlarda muhokamaga chiqayotgan tayanch doktorantlar va mustaqil tadqiqotchilar iqtisodiy tadqiqotlar metodologiyasi tarkibidagi muhim va murakkabroq nazariy tadqiqot metodlari - **analiz va sintez**ning mazmun-mohiyatini yaxshi bilmasliklari ayon bo'lmoqda. Xususan, *«avtoreferatingizning «tadqiqot usullari» bo'limida «analiz» va «sintez» metodlarini keltiribsiz, ularning mazmuni qanday? Qaysi vazifalarni hal etishda va qanday qo'lladingiz? Qaysi ilmiy muammoni hal etdingiz va qanday natijaga erishdingiz?»* kabi savollarga ko'pincha mantiqsiz, poyintar-soyintar javob bo'ladi yoki umuman javob ola olmaysiz!

Ushbu maqolada ko'riladigan tushunchalar ilmiy tadqiqot metodlari sifatida ancha murakkab bo'lganligi bois, ularni kirish sifatida batafilroq o'rganishdan boshlaymiz. Avvalo, bu mavzu doirasidagi atamalarning grammatik jihatlariga chuqurlashib ketmasdan, hozirgi o'zbekcha iqtisodiy adabiyotlarda qo'llanilayotgan «tahlil» atamasi o'rniga «analiz», «usul» yoki «uslub» tushunchalari o'rniga «metod» atamalarini ishlatamiz. Chunki, ilmiy atamalar o'zlarining tarixiy taraqqiyoti yo'lida qaysidir bir mamlakatda paydo bo'lib, keyinchalik boshqa hududlarga o'tib kelgan, ularning tarjimalari har xil jabhalarda qo'llanilganida mazmun to'liq ifodalanmasligi mumkin.

Shu bois, «analiz» va «sintez» tushunchalarining etimologik-lug'aviy ma'nolarini ko'rib chiqamiz hamda ularga ilmiy tadqiqotlarning umumilmiy nazariy metodlari sifatidagi tizimli yondashuvlarmizni shakllantirishga harakat qilamiz.

Xo'sh, analiz va sintez tushunchalarining mazmun-mohiyati qanday, ular ilmiy tadqiqotlarda qanday qo'llaniladi?

«Analiz [yun. analysis – ajratish, ajralish] – tekshirish ob'ektini fikran tarkibiy elementlarga ajratib*¹⁷⁴ tadqiq qilish usuli» [4].

«Analiz [qadim.yun. ἀνάλυσις «taxlash, bo'lish, ajratish, bo'laklash»] – tadqiqot ob'ektini alohida qismlarga bo'laklash va o'rganish bilan tavsiflanadigan

¹⁷⁴ *Бу ерда ва кейинги ўринларда ажратиб(тагини чизиб) кўрсатиш муаллифники.

tadqiqot metodi. Analiz – bu har qanday ob’ektni bo‘laklab o‘rganish va sabab-oqibatli bog‘liqliklarni aniqlashdan iborat tadqiqot metodi» [11].

«Sintez [yun. synthesis – birikish, qo‘shilish; biriktirish, qo‘shish] – predmet va hodisalarni bir butun holda, ularni tashkil etuvchi qismlarning birligi va o‘zaro bog‘lanishida o‘rganadigan ilmiy tadqiqot usuli»[5].

«Sintez (qadim.yun. σύνθεσις «biriktirish, qo‘shilish, qo‘shish, bog‘lashtirish»; συν-«birgalikdagi harakat, hamishtirokchi» + θέσις «qo‘yib chiqqish, joylashtirish, taqsimlash, <joy>holat» ma’nosidagi so‘z birikmasi) – oldin tarqatilgan buyumlar yoki tushunchalarni bir butunlik yoki to‘plamga ulash yoki birlashtirish jarayoni»[8].

N.Shermuxeamedova yozishicha: «Analiz-ob’ektni amalda yoki fikran tarkibiy elementlarga ajratish; sintez – qismlardan butunni, xuddi shunday tarzda, qayta birlashtirish. Sintez natijasida mutlago yangi ob’ekt hosil bo‘ladi»[2.263b.]. Deyarli shunga o‘xshash ta’rif Q.A.Shavazov tomonidan ham keltirilgan: «Tahlil (analiz)-ob’ektni uning tarkibiy qismlariga real yoki aqliy bo‘linishi va sintez – ularni mexanikka birlikka emas, balki yagona organik butunlikka birlashtirish. Sintez natijasi butunlay yangi shakllanishdir. Analiz va sintez bir-biri bilan dialektik bog‘langan»[3.60 b.].

I.Saifnazarov, G.Nikitchenko, B.Qosimovlar: «Ilmiy tadqiqotning barcha bosqichlarida analiz va sintezdan foydalaniladi. **Analiz** – bu bilish predmetini fikran qismlarga ajratish, uning alohida tomonlari, xossalari, belgilarini, ular o‘rtasidagi munosabatlarni ajratish, ob’ektning mohiyatini anglab yetish maqsadida uning tur xillarini va hokazolarni aniqlash demakdir»[4.51 b.], deya batafsilroq yondashganlar. Shuningdek, ushbu mualliflar sintez tushunchasini «predmetning bilingan tomonlari, belgilari, xossalari va hokazolarni fikran birlashtirish, ob’ektning tuzilishini uning barcha aloqalari, munosabatlari, rivojlanishi va faoliyatiga bog‘lab tushunib yetishdir»[4.51 b.], deb ta’riflaganlar hamda «analizsiz sintez, sintezsiz esa analiz bo‘lmaydi» [4.51 b.], deya ta’kidlaydilar.

Demak, analiz va sintez ilmiy tadqiqot jarayonida qo‘llaniladigan, o‘zaro chambarchas bog‘liq bo‘lgan metodlar ekan. Analiz fikran yoki amalda narsa va hodisani tarkibiy qismlarga bo‘laklash, sintez esa, mazkur bo‘laklarni fikran yoki amalda bir butun qilib birlashtirish, narsani yaxlit holda tadqiq qilish metodlari bo‘lib, bu jarayonda tarkibiy elementlarning o‘zaro bog‘liqlik va o‘zaro ta’sir ko‘rsatish qonuniyatlarining amal qilishi aniqlanadi.

Endi ushbu tushunchalarning fandagi mazmuniga kengroq to‘xtaladigan bo‘lsak, «analiz» kamida uchta asosiy ma’noda qo‘llaniladi: 1) sintezga qarama-qarshi bo‘lgan metod; analizning maqsadi butunni qismlarga ajratish, bo‘laklashdan iborat; 2) matematika fanida hisoblash usullarini ishlab chiqish va ularni miqdorlar to‘g‘risidagi har xil masalalarni yechishga qo‘llash, tor ma’noda - differensial va integral hisoblashlar; 3) ilmiy tadqiqot yoki biron-bir narsani o‘rganish. «Sintez»

tushunchasi ham ko'p ma'noli bo'lib, ammo falsafiy-iqtisodiy analizda uning bitta ma'nosi – sintezning analizga qarama-qarshi metod ekanligi bilan cheklanish mumkin. Bunda oldin bo'laklangan xossalar, qismlar, munosabatlar va shu kabilarni bir butunga birlashtirish jarayoni tushuniladi.

«Analiz» tushunchasining uchta ma'nosiga keladigan bo'lsak, biz ulardan birinchisiga, ya'ni sintezga qarama-qarshi metod ekanligi, uning maqsadi butunni qismlarga ajratish, ya'ni bo'laklash natijasida yangi bog'liqliklarni aniqlashdan iborat ekanligiga va sintez bilan birgalikda (ajralmagan holda) qo'llanilishiga batafsil to'xtalamiz.

Ikkinchisi, analiz matematika faniga ham taalluqli bo'lib, bu jihatga qisman to'xtalamiz. «Analiz» tushunchasi dastlab matematikada (aniqrog'i, geometriyada) vujudga kelib, so'ngra asta-sekinlik bilan, qayta tafakkurdan o'tkazilib, falsafaga ko'chgan.

Geometriya fanida analiz geometrik figuralarni tuzishning ma'lum bir usulida mujassamlashgan va bunga qadimgi yunon matematigi Yevklid[13] va XVII asr fransuz faylasufi va matematigi Rene Dekart[14] asos solgan. Antik davrdan to Yangi davrgacha bo'lgan barcha buyuk faylasuflar ham mana shu usuldan foydalanishgan. XVIII – XIX asrlarda geometrik analiz *matematik analizga* aylangan. Uning miqyosi sezilarli darajada kengayadi - bu faqat geometrik tuzilma bo'libgina qolmasdan, juda keng ma'noda hisoblash usullarini ishlab chiqish va ularni miqdorlar haqidagi har xil masalalarni yechishga qo'llashdan iborat.

Uchinchisi esa, o'z mazmuniga ko'ra «tadqiqot» va «o'rganish» tushunchalari bilan ma'nodosh bo'lib, ko'proq oddiy hayotiy, kundalik tilda tadqiq qilish va (yoki) o'rganish demakdir.

Ilmiy tadqiqotning maxsus metodi sifatida sintez to'g'risidagi masala munosabati bilan, xususan, iqtisodiy tadqiqot dastagi sifatida *fanlararo sintez* to'g'risidagi masalani ham ilgari suramiz. Chunki, Fanlararo sintezlashuv borasida Geri Bekker (1992) «inson kapitali» nazariyasi uchun (iqtisodiyot, sotsiologiya, gender tadqiqotlari, yurisprudensiya)[10]; Duglas Nort (1993) kliometriya va iqtisodiy tarix uchun (iqtisodiyot, tarix, sotsiologiya)[11]; Daniel Kaneman va Vernon Smit (2002) eksperimental iqtisodiyotni (iqtisodiyot, psixologiya)[12] rivojlantirganliklari uchun Nobel mukofoti laureatlari bo'lganlar. Bular iqtisodchilarning nafaqat iqtisodiy bilimlarni, balki, fanlararo sintezni muvaffaqiyatli amalga oshirganliklari uchun ham olgan mukofotlari, erishgan yutuqlaridan namunalari hisoblanadi.

Materiallar va metodlar

(Materials and Methods Tadqiqotning axborot ta'minotini mavzuga oid ilmiy, o'quv-uslbiy va normativ-huquqiy manbalar hamda so'nggi yillarda iqtisodiyot fanlari bo'yicha ilmiy anjumanlar va muhokamalarda, falsafa doktori (PhD) va fan

doktori (DSc) ilmiy darajasini beruvchi Ilmiy kengashlarda hamda ular huzuridagi ilmiy seminarlar amaliyotini kuzatuv ma'lumotlari tashkil etadi.

Tadqiqot jarayonida avvalo umumiy metodologik asos sifati dialektika, umumilmiy metodlardan: ilmiy tafakkur, analiz va sintez, induksiya va deduksiya, abstrakt-mantiqiy metodlar, qiyoslash, analogiya kabi nazariy metodlar; kuzatish, o'lchash, manbaalarni sharhlash, taqqoslash kabi empirik metodlar qo'llanildi.

Natijalar va muhokama

Ilmiy, o'quv-uslubiy va internet resurslarini ilmiy sharhlash natijalariga tayanib ta'kidlashimiz joizki, ilmiy tadqiqot faoliyatida «analiz» tushunchasi o'zining birinchi ma'nosiga ko'ra bir butunni fikran (yoki voqelikda) qismlarga ajratish va bo'laklashni bildiradi. Inson azaldan o'zini o'rab turgan tabiatni va ijtimoiy voqelikni bir butunlikda qabul qilishga intilib kelgan bo'lsada, ushbu voqelikni chuqur tadqiq qilish uchun, bunday qabul qilish juda yuzaki hisoblanadi. Bir butunlikni o'rganishdan oldin ko'pincha uning qismlari o'rganiladi, ya'ni, mazkur butun ob'ekt oldin alohida tarkibiy qismlarga fikran (yoki voqelikda) bo'laklanadi.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, analiz qismlarga bo'laklash metodi sifatida boshqa bir muhim metod – *abstraksiyalash* bilan chambarchas bog'liqdir. Abstraksiyalash deganda tadqiqot predmetidagi muhim xossalarni ajratib ko'rsatish uchun, ularni ikkinchi darajali xossalar va sifatlardan ajratib olish jarayoni tushuniladi. Analiz va abstraksiyalash umuman o'xshash bo'lgan bilish funksiyasini bajaradi: har ikkala metod ham tadqiq qilinayotgan ob'ektdagi muhim va ahamiyatli xossalarni ajratib olishga yo'naltirilgan; lekin analiz abstraksiyalashga qaraganda ushbu muhim va ahamiyatli xossalarni boshqa xossalar bilan bog'liqlikda tadqiq qiladi, buning oqibati sintezga olib keladi; abstraksiyalashning metodologik usuli esa, muhim xossalarni ajratib olishda eng ahamiyatli gnoseologik funktsiyani bajarsada, keyin bu ajratib olish davom etmaydi.

Analizning ilmiy tadqiqot metodi sifatidagi vazifalaridan biri xususiylik va umumiylik o'rtasidagi bog'liqliklarni aniqlab, xususiylikning umumiylikdagi sabablarini o'rnatishdan iborat.

Analiz metodi tadqiqotchining bayon qilish tiliga qat'iy talablar qo'yadi, ya'ni tushunchalar aniqlashtirilishi va konkretlashtirilishi, tadqiqotchi bayon etgan fikr-mulohazalarda mavhumliklar hamda ikki xil talqin qilishlar bo'lmasligi talab etiladi.

XVIII asr nemis faylasufi Immanuel Kant, analiz va sintezning har xil jihatlarini tadqiq qilib, umuman fan va xususan falsafa tarixida birinchi marta analitik va sintetik mulohazalar (yoki aqliy tafakkur) o'rtasidagi farqlarni kiritgan. I.Kant fikriga ko'ra, analitik mulohazalar biror narsani tushuntiradi, ammo ayni chog'da, bizning bilimlarimiz mazmunini ko'paytirmaydi. Ularning mohiyati bir fikrning boshqa so'zlar bilan takrorlanishidan iborat. Sintetik mulohazalar, aksincha, bilimlarimiz mazmunini kengaytiradi va ularni ko'paytiradi va shu bois, bilish

jarayonida ko‘proq ahamiyat kasb etadi. Bunda sintetik mulohazalar yoxud tajribaga tayanishi, yoxud uni aylanib o‘tishi mumkin.

I.Kant tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotlardan, ma’lum vaqt o‘tishi bilan ikkita: analitik va sintetik metodlar to‘g‘risida tasavvur vujudga kelgan.

Analitik metod – bu tadqiqotga qandaydir yangi (eng avvalo empirik) axborotlar kiritilmaydigan tadqiqot metodi hisoblanadi. Analitik metod yoxud bilimning bitta shaklini boshqa shaklga o‘tkazish yoki bayon etiladigan faktlar va hodisalarga qandaydir belgi qo‘yilishiga asoslanadi.

Sintetik metod, aksincha, analitik mulohazalarni sintezlab, qayta shakllantirish (o‘zgartirish) natijasida yangi bilimlarni ko‘paytirishga asoslanadi. Uning mantiqiy oqibati esa, tadqiqotchi tomonidan yangi nazariyalar va gipotezalarni yaratishga olib keladi.

Analitik va sintetik metodlarga bo‘linish *mantiqiy pozitivizm*da (bu ta’limot zamonaviy g‘arb falsafa fanining asosini tashkil etadi) va lingvistik falsafa (yoki, boshqacha aytganda, analitik falsafa)da kengroq qo‘llaniladi.

Zamonaviy iqtisodiyot fanida «iqtisodiy analiz» atamasi keng qo‘llanilmoqda. Iqtisodiy analizni iqtisodiyot nazariyasi va metodologiyasi talablariga muvofiq o‘tkaziladigan, xo‘jalik faoliyatini yuritishning har xil shakllarini miqdoriy tadqiq qilish deb ta’riflash mumkin. U iqtisodiyot fanining kategoriyalarini amaliy xo‘jalik jarayonlarida qo‘llashga yo‘naltirilgan.

Iqtisodiy analizning ko‘plab har xil turlari mavjud. Uni ishlab chiqarish tarmoqlari (savdoda iqtisodiy analiz, sanoat iqtisodiy analizi va sh.k.) va iqtisodiy faoliyat turlari (moliyaviy analiz, auditorlik analizi, boshqaruv analizi va sh.k.) bo‘yicha o‘tkazish mumkin. Iqtisodiy analiz o‘zining vazifalariga ko‘ra: tanlama, yoppasiga, joriy (tezkor) va boshqa turlarga bo‘linadi. Oqibat natijada, iqtisodiy analiz tadqiqotning xilma-xil analitik modellari asosida iqtisodchiga real xo‘jalik jarayoni to‘g‘risida ishonchli ma’lumotlarni olish va ularni mazkur xo‘jalik yurituvchi sub’ekt, tarmoq, faoliyat sferasi yoki mintaqaning faoliyatiga tuzatishlar kiritish imkonini beradi.

«Analiz» atamasining matematik (yoki geometrik) mazmunidan tashqari, iqtisodiy tadqiqotlarda analiz qismlarga bo‘laklashning mantiqiy usuli sifatida, hamda atamaning yuqorida keltirilgan, «analitik metod» va «analitik mulohaza» ma’nosida ham keng qo‘llaniladi.

Masalan, statistik tadqiqotlarda qismlarga bo‘laklash sifatida analiz metodini qo‘llashning natijasi guruhlash, ya’ni statistik ma’lumotlar to‘plamini qandaydir belgilari bo‘yicha guruhlarga ajratish hisoblanadi. Analiz nuqtai nazaridan, xo‘jalik jarayoni ta’minot, ishlab chiqarish va realizatsiya jarayonlariga; ishlab chiqarish jarayoni esa, ishlab chiqarish jarayonining o‘zi, ayirboshlash, iste’mol va taqsimlash; ishsizlik – majburiy, ixtiyoriy, tuzilmaviy va b.; kapital – inson kapitali, moliyaviy

kapital, ijtimoiy kapital, madaniy kapital va b.; resurs(omil)lar bozori – mehnat, kapital, tadbirkorlik qobiliyati, tabiiy resurslar va boshqalarga bo‘linadi.

G‘arb iqtisodiyot fanida pozitiv yondashuvlar analitik va sintetik mulohazalar, hamda analitik va sintetik metodlar o‘rtasidagi bo‘linishlarga amal qilinadi.

«Analitik mulohazalar (masalan, mantiq yoki matematikaning qoidalari) o‘z o‘zidan empirik axborotlarni keltirmaydi. Shunga qaramasdan, ular har qanday fan uchun zarur hisoblanadi. Chunki, u fanning tili hisoblanadi va empirik mazmunga ega qoidalarni bir shakldan boshqasiga o‘tkazadi. Xususan, iqtisodiyot nazariyasida empirik axborotlarsiz tayanch postulatlaridan yakuniy xulosalarni deduksiyalash imkoni bo‘lmas edi. Analitik mulohazalarni baholash mantiqiy qoidalar yordamida amalga oshiriladi. Analitik mulohazalarga qaraganda sintetik mulohazalar aniq amaliy axborotlarni o‘zida mujassamlashtiradi»[7].

Umuman olganda, analitik metod ham, sintetik metod ham, erkin (o‘zboshimcha, mantiqsiz) tanlov natijasi bo‘lmasligi lozim. Aslida bunday «tanlov» tadqiqot ob’ektlarining tuzilmasi va falsafiy asoslar tuzilmasidan kelib chiqib, ushbu izohlash mana shularga asoslanadi.

Agar analiz metodi yordamida tadqiqot obyekti qismlarga ajratilsa, sintez metodi yordamida ular bir butun obyekt sifatida birlashtiriladi, ya’ni sintezlanadi. Natijada, oldin bo‘laklangan qismlar yangi nuqtai nazardan, yangicha jihatlar yoki qarashlar bo‘yicha o‘rganiladi. Sintez analizdan farqli o‘laroq, tadqiqot predmetini bir butunligicha qamrab oladi va uning ichki ziddiyatlarini ochib bera oladi. Fan tarixida analiz, qoidaga ko‘ra, sintezdan oldin yursada, shunga qaramasdan, butun obyektning qismlarini chuqur tahliliy o‘rganishga erishilmasdanoq, global sintetik nazariyalar yaratilgan holatlar ham bo‘lgan.

Yuqorida bayon etilganlarning barchasini iqtisodiyot faniga ham tatbiq qilish mumkin. Sintez iqtisodiy tadqiqotlar metodi sifatida tadqiqot predmetining bo‘laklangan (iqtisodiy analiz) qism (fragment)larini iqtisodiy ma’lumotlar shaklida bir butun qilib birlashtiradi. Natijada, yangi tushunchalar, prinsiplar va konsepsiyalar sintezlanib, tafakkur orqali yangi iqtisodiy bilimlar hosil bo‘ladi. Demak, sintez sintezlash usullarini qo‘llagan holda, tayanch prinsiplardan yangi iqtisodiy bilimlar keltirib chiqarishga imkon beradi.

Ilmiy va o‘quv-uslubiy manbalarni o‘rganish hamda hozirgi globallashtirish jarayonlarini ilmiy kuzatishlar shuni ko‘rsatdiki, iqtisodiy sintez yoxud fan doirasida (ichida), yoxud fanlararo bo‘lishi mumkin. Birinchi holatda iqtisodiy bilimlarni iqtisodiyot fanlarining fanlar matritsasi doirasida, an’anaviy birlashtirish va uyg‘unlashtirish (kombinatsiyalash) amalga oshiriladi, ikkinchi holatda esa, iqtisodiy bilimlarni ijtimoiy bilimlarning boshqa turlari – sotsiologiya, psixologiya, falsafa, tarix, siyosatshunoslik, ekologiya, biologiya va boshqa fanlar bilan birlashtirish va uyg‘unlashtirish (kombinatsiyalash) to‘g‘risida so‘z yuritilmoqda.

Fanlararo sintezlashuv – bu bitta fan doirasida yoki har xil fanlar o'rtasida (kesishmasida) yangi bilimlar olish maqsadida har xil fanlarning nazariyalari, metodlari va metodologiyasini yaxlit bir butunlikda birlashtirishdan iborat. XX va XXI asrlarga kelib, *fanlararo sintezlashuv* yangi bilimlar, shu jumladan, iqtisodiy bilimlarni ham, olishning eng samarali usullariga aylanmoqda.

Fanlararo sintez fanlarning o'zaro ta'sir ko'rsatishi asosida vujudga keladi. Bunday o'zaro ta'sir ko'rsatish ilmiy tadqiqot va ta'lim tashkilotlari ma'lumotlari uchun juda keng hajmdagi g'oyalar almashinuvidan to butun konsepsiyalar, metodologiyalar, tartib-taomillar terminologiyalarning o'zaro integratsiyalashuviga olib keladi. Fikrimizcha, so'nggi yillarda ko'p uchrayotgan «bioqtsodiyot», «yashil iqtisodiyot», «yashil texnologiyalar», «yashil buxgalteriya», «yashil moliyalashtirish» va boshqa fanlararo sintezlashuv bo'yicha ham erishilgan yutuqlar e'tirof etilib, insoniyat uchun xizmat qiladigan yangi bilim sohalari kashf etiladi.

Natijada, ESG prinsiplari: E (Environmental – ekologiya), E (Environmental – ekologiya), S (Social – ijtimoiy mas'uliyat) va G (Governance – korporativ boshqaruv)[15] ta'minlanadi. Sodaroq aytganda, ESG kompaniyaning atrof-muhitni asrash, jamiyat taraqqiyoti va boshqaruvning shaffofligi uchun mas'ulligi prinsiplarini ta'minlaydigan **yangi ilmiy bilimlar majmuyi** shakllanadi.

Xulosalar

1. «Analiz» tushunchasi, ilm-fanda eng kamida uchta asosiy ma'noga ega: a) sintezga qarama-qarshi bo'lgan metod; analizning maqsadi bir butunni qismlarga ajratish, bo'laklash; b) hisoblash usullarini ishlab chiqish va ularni miqdorlar to'g'risidagi har xil masallarni yechishga qo'llash, tor ma'noda differensial va integral hisoblashlar (matematikada); v) ilmiy tadqiq qilish yoki biron-bir narsani o'rganish.

2. «Sintez» tushunchasi ham ko'p mazmunga ega, ammo falsafiy iqtisodiy tahlilda uning bitta ma'nosi - analizga qarama-qarshi bo'lgan metod ekanligi bilan cheklanish mumkin; oldin bo'laklarga ajratilgan qismlarni, xossalarni, munosabatlar va shu kabilarni bir butunga birlashtirish jarayonini bildiradi.

3. Sintez ilmiy tadqiqot metodi sifatida hamisha analiz bilan birga qo'llaniladi. Xususan, iqtisodiy analizni xo'jalik faoliyatini yuritishning har xil usullarini, iqtisodiyot nazariyasi va metodologiyasining talablariga muvofiq o'tkaziladigan, miqdoriy tadqiqot sifatida talqin qilish mumkin. U iqtisodiyot fanining tushunchalarini voqelikda, amaliy xo'jalik jarayonlariga qo'llashga yo'naltirilgan.

4. Fanlararo sintez – bu bitta fan doirasida yoki har xil fanlar o'rtasidagi kesishmada yangi bilimlarni olish maqsadida bir necha xil fanlarning nazariyasi, predmet sohalari, tayanch prinsiplari, metodlari va metodologiyasini bir butunga birlashtirish.

5. Fanlararo sintezlashuv kelgusida nafaqat iqtisodiyot, sotsiologiya, buxgalteriya

hisobi, audit va psixologiya fanlari o'rtasida, balki biologiya, ekologiya, texnologiya va boshqa tabiiy-ilmiy fanlar o'rtasida ham rivojlanadi. Hozirgi kunda bunga «bioqtisodiyot», «yashil iqtisodiyot», «yashil texnologiyalar», «yashil buxgalteriya», «yashil moliyalashtirish» kabilar misol bo'ladi.

6. Va nihoyat, insoniyat istiqomat qiladigan ijtimoiy va tabiiy makonni taraqqiy ettiradigan, muvofiqlashtiradigan, hayot sifatini va umuman ESG – E (Environmental – ekologiya), S (Social – ijtimoiy mas'uliyat), G (Governance – korporativ boshqaruv) prinsiplarini ta'minlaydigan yangi fanlar tizimi vujudga keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mirziyoev Sh. Rizq-ro'zimiz bunyodkori bo'lgan qishloq xo'jaligi xodimlari mehnatini ulug'lash, soha rivojini yangi bosqichga ko'tarish-asosiy vazifamizdir. Xalq so'zi, 10 dekabr 2017 y. № 248 (6942), - B. 2.

2. Shermuhamedova N. Falsafa va fan metodoljigiyasi.T.,«Aloqachi»,2008, 400 b.

3. Shavazov Q.A. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi, Darslik. -T.: «TIQXMMI» MTU, 2024. 200 b.

4. Saifnazarov I., Nikitchenko G., Qosimov B. Ilmiy ijod metodologiyasi, (O'quv qo'llanma). Toshkent, «Yangi asr avlodi», 2004, 192 b.

5.O'zbek tilining izohli lug'ati: -T.: «O'zME» Davlat ilmiy nashriyoti, 1-jild. 2006. - B. 81.

6. O'zbek tilining izohli lug'ati: -T.: «O'zME» Davlat ilmiy nashriyoti, 5-jild. 2007. - B. 515.

7. История экономических учений / Под ред. А.Г. Худокормова. М., 1998. С. 331.

Internet saytlar

1. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Анализ>

2. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Синтез>

3. https://ru.wikipedia.org/wiki/Беккер,_Гэри

4. https://ru.wikipedia.org/wiki/Дуглас,_Норт

5. https://ru.wikipedia.org/wiki/Смит,_Вернон.

6. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Евклид>

7. https://ru.wikipedia.org/wiki/Декарт,_Рене.

8. [https://ru.wikipedia.org/wiki/ Экологическое, социальное и корпоративное управление](https://ru.wikipedia.org/wiki/Экологическое,_социальное_и_корпоративное_управление)

Ingliz tili muharriri: Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi
Musahhih: Vaxabova Marfua Mirkamalovna
Sahifalovchi va dizayner: Zoirov Sardor Ziyodin o'g'li

2- TOPLAM

2- MAXSUS SON /2025

© Materiallar ko'chirib bosilganda, **“Management and Economics Scientific Research Journal”** jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pulli asosda chop etiladi.

El. pochta: journals@timeedu.uz

Tel.: +998 95 651 90 00

“Management and Economics Scientific Research Journal” jurnali 19.09.2024-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 404368-son reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. Litsenziya raqami:

C-5669639

PNFL: 308906510

Manzilimiz: Toshkent shahar Yakkasaroy tumani
Shota Rustaveli ko'chasi, 114